

DNRO 81/123/2014

**73 § LAUSUNTO SELVITYSMIEHEN LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI
VALTIONOSUUSJÄRJESTELMÄN UUDISTAMISESTA**

Valtionvarainministeriön on 4.2.2014 päivätyllä kirjeellään pyytänyt kunnilta lausuntoa 4.4.2014 mennessä selvitysmiehen luonnoksesta hallituksen esitykseksi valtionosuusjärjestelmän uudistamisesta.

Valtionvarainministeriö pyytää lausuntoa erityisesti seuraavista asiakokonaisuuksista:

- kriteerit
- ikäryhmien ja sairastavuuden painot
- muiden kriteerien painot
- määräytymisperusteiden laskentaperiaatteet
- verotuloihin perustuva valtionosuuden tasaus
- siirtymätasauksen kesto ja porrastus

Oheismateriaalina on lausuntopyyntö liitteineen.

Uudistuksen sisältöön ei ole tullut muutoksia joulukuun 2013 kommenttikierroksen jälkeen. Nyt käsillä olevat laskelmat on laskettu vuoden 2014 tasolle, kun joulukuussa kommentteille tulleet laskelmat olivat vuoden 2013 tasolla.

Uuraisten osalta vos-muutos oli:

v. 2013 tasossa -116 €/as. (nykyinen 9 983 970 € => uusi 9 575 637 €)

v. 2014 tasossa -134 €/as. (nykyinen 10 244 181 € => uusi 9 765 995 €)

KJ:N EHDOTUS:

Kunnanhallitus lausuntonaan selvitysmiehen esitykseen esittää seuraavaa:

Valtionosuusjärjestelmän tavoitteena on kuntien vastuulla olevien julkisten palvelujen saatavuuden varmistaminen tasaisesti koko maassa. Tämä toteutetaan tasaamalla palvelujen järjestämisen kustannuseroja sekä kuntien välisiä tulopohjaeroja. Kustannuserojen tasauksen laskentaperusteena ovat asukasmäärän ja ikärakenteen lisäksi erilaiset olosuhdetekijät. Toisena valtionosuusjärjestelmän kiinteänä osana kuntien tulopohjaa tasataan kunnan verotulojen perusteella.

Verotulojen tasauksen idea on se, että kunnan, jonka veropohja on selvästi alle maan keskimääräisen tason, tulopohjaa täydennetään 91,8 prosenttiin maan keskimääräisistä verotuloista.

Uudistusesitys muuttaisi merkittävästi verotulojen tasausjärjestelmää. Tasausraja nousi 100 %:iin, mutta tasauslisäksi ehdotetaan 80 % nykyisen 100 % sijaan. Suurimmalla osalla kunnista näyttäisi verotuloihin perustuva tasaus nousevan. Uudistusesityksessä kunnille tulee käytännössä 20 prosentin verotulojen omavastuu. Laskennallisista valtionosuuksista siirretään n. 8 % tulojen tasaukseen yht. 700 milj. euroa. Vaikka tasaus nousee, niin kaikilta kunnilta valtionosuutta vähennetään toista kautta 131 euroa/asukas. Muutokset merkitsevät matalan verotulotason kuntien rahoituspohjan heikkenemistä entisestään, koska kustannus- ja olosuhdetekijöistä siirretään tasaukseen rahoitusta. Kuntien elinkeinorakenteella ja palveluvarustuksella on verotulopohjassa suuri merkitys. Tasauksen idea on myös kompensoida keskustien ulkopuolella olevista kunnista yhteisiin palvelukeskuksiin ja teollisuuspaikkakunnille valuvia verotuloja. Esitetyssä mallissa kuitenkin yksistään kymmenen suurta kaupunkia (Espoo, Helsinki, Vantaa, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Oulu, Pori, Tampere, Turku) saavat yhteensä noin 260 Miljoonaa euroa lisää verotuloihin perustuvaa tasausta. Koska monet edellä mainituista ovat n. kaupunkikes-

kuksia, joiden ympärille kaavaillaan lainsäädännöllisellä pakollakin liitettäväksi ympäri-
viä kehyskuntia, herää kysymys, onko valtionosuusrahoituksen suuntaamisella tarkoitus
ohjata kuntaliitoksiin. Tämä ei ole Uuraisten kunnan mielestä valtionosuusjärjestelmän
tarkoitus ja tavoite.

Verotulojen tasauksen tulee olla ensisijaisesti edellä kuvatun valtionosuusjärjestelmän
perusteiden mukainen; mahdollistaa kuntien palvelutuotannon rahoituksen koko maas-
sa. Perusteiden takuumies on perustuslain mukaan viime kädessä Suomen valtio. Tällä
ensisijaisella perusteella verotuloihin perustuvan valtionosuuksien tasauksen täytyy olla
uudessa valtionosuusjärjestelmässä esitystä oikeudenmukaisempi. Uuraisten kunta esit-
tää, että **tasausrajan ollessa 100 % tasauslisä olisi vähintään 85 % tasausrajan ja
kunnan verotulon välisestä erotuksesta sekä tasausvähennys 35 % tasausrajan
ylittävästä osasta lisättynä ylityksen luonn. logaritmillä %-osuudeksi muutettuna.**

Valtionosuusjärjestelmän perustana tulee säilyttää laskennalliset tekijät. Eri tekijöiden
painotus tulee uudistaa todellisia kustannuksia nykyistä paremmin vastaavaksi. Tässä
mielessä uudistusesitys selkeyttää ja uudistaa järjestelmää. Vanhusten (erityisesti 75-84
v. ja yli 84 v.) paino pienenee ja nuorten (6-15 v.) kasvaa verrattuna nykyjärjestelmään.
Erilaisia ikäsidonnaisia kustannuksia on pyritty huomioimaan nykyjärjestelmää parem-
min ja 16-18 -vuotiaat muodostavat uuden ikäryhmän, jolla on pyritty huomioimaan mm.
lastensuojelun kustannuksia (sairastavuus). **Uudistusta tulee kunnan mielestä täy-
dentää niin, että keskimääräistä nopeammin väestöään kasvattavien kuntien pal-
velutarpeiden turvaamiseksi tulee laskentaperusteisiin ottaa erityistekijä.**

Sairastavuuden painoarvo nousisi noin 2,5 -kertaiseksi nykyjärjestelmään verrattuna.
Uudessa järjestelmässä huomioitaisiin iän ja 18-55 -vuotiaiden työkyvyttömyyden lisäksi
12 KELA:n erityiskorvattavaa kansantautia. On kuitenkin huomioitava, että kuntatason
tiedot sairastavuudesta ovat rajalliset, esim. tietoa ikääntyneiden toimintakyvystä ikä-
ryhmittäin ei ole. Miten ja miksi sairastavuuden arvioinnissa on päädytty valitse-
maan kyseiset sairaudet ja painottamaan juuri kyseisiä sairauksia juuri näillä kertoimilla?
Miten hyvin näiden sairauksien esiintyvyys korreloi niistä kunnille aiheutuvia kustannuk-
sia? Kun kerran esityksessä poiketaan THL:n tekemistä arvioista, millä tavalla poiketaan
ja miksi? Millaisia vaikutuksia erilaiset laskentamallit olisivat tuottaneet? THL:n aineistos-
ta käy ilmi, että VM on tehnyt päätökset mukaan otettavista tekijöistä.

Lisäksi sairastavuuden voimakas painoarvon kasvattaminen ei pidä sisällään samanlais-
ta "kannustavuuden" elementtiä, jolla perustellaan tasauksen muutosta. Kannustaako
tämänkaltainen järjestelmä kuntouttavaan, ennaltaehkäisevään toimintaan riittävällä ta-
valla? Hallituksen rakennepaketin toimenpiteissä vaaditaan vähennettäväksi vanhusten
laitoshoitoa merkittävästi.

Työpaikkaomavaraisuuskriteerin osalta ei ole tarkasteltu sitä, kuinka paljon tällä hetkellä
kunnat hyötyvät työpaikkojen sijoittumisesta eri järjestelmien (mm. yhteisövero) kautta.
Ei ole esitetty laskelmia myöskään siitä, kuinka paljon edellä mainitulla tavalla keskus-
kunnat hyötyvät jo nyt yhteisten toimintojen sijoittamisesta niihin. Lisäksi Uuraisten kun-
nan mielestä on huomioitava se, että suuren osuuden työpaikkaomavaraisuudesta selit-
tyy ylikunnallisten ja valtakunnallisten toimintojen sijoittuminen keskuskuntiin.

PÄÄTÖS: Kunnanhallitus hyväksyi ehdotuksen yksimielisesti.

Otteen tarkastetusta pöytäkirjasta oikeaksi todistaa
Uuraisilla 18.3.2014

Pöytäkirjanpitäjä